

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2026.2.07>
CZU: 373.3.016:808.5.004

VALENȚE FORMATIVE ȘI TEHNOLOGII DE MEDIERE ALE MESAJULUI ORAL ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Veronica Alina FLOREA,

doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM
profesoară pentru învățământul primar,
Liceul Teoretic „Nicolae Titulescu”, Slatina, România,
ORCID: 0000-0002-3245-0570
E-mail: florea_alina28@yahoo.com

Rezumat. În contextul învățământului primar, mesajul oral joacă un rol esențial în formarea competențelor de comunicare, a sensibilității estetice și a implicării emoționale a elevilor în raport cu textul literar. Literatura română, prin bogăția sa narativă și poetică, oferă un cadru fertil pentru cultivarea abilităților de ascultare și gândire interpretativă încă din primii ani de școală. Acest articol explorează valoarea formativă a expresiei orale în cadrul orelor de limba și literatura română și evidențiază modul în care tehnologiile educaționale pot sprijini receptarea mesajului literar de către elevii mici. Într-o perspectivă pedagogică, studiul analizează cum lectura expresivă, povestirea și dramatizarea contribuie la dezvoltarea empatiei, la îmbogățirea vocabularului și la înțelegerea structurilor narrative. În același timp, sunt investigate modalitățile prin care instrumentele digitale - precum audiobook-urile, aplicațiile interactive și platformele multimedia - transformă actul ascultării într-o experiență multisenzorială și participativă. Aceste tehnologii nu doar facilitează accesul la literatură pentru elevii cu stiluri de învățare diverse, ci și încurajează receptarea activă și răspunsul creativ.

Cuvinte-cheie: mesaj oral, literatură română, învățământ primar, receptare activă, tehnologii educaționale, audiere expresivă.

FORMATIVE VALUES AND TECHNOLOGIES FOR MEDIATING THE ORAL MESSAGE IN PRIMARY EDUCATION

Summary. In the context of primary education, oral language plays a vital role in shaping students' communication skills, aesthetic sensitivity, and emotional engagement with literary texts. Romanian literature, with its rich narrative and poetic tradition, provides a fertile ground for cultivating listening abilities and interpretive thinking from the early years of schooling. This article explores the formative value of oral expression in Romanian language and literature classes and highlights how educational technologies can support young learners in receiving and understanding literary messages. From a pedagogical perspective, the study analyzes how expressive reading, storytelling, and dramatization contribute to the development of empathy, vocabulary enrichment, and comprehension of narrative structures. At the same time, it investigates how digital tools - such as audiobooks, interactive applications, and multimedia platforms - transform the act of listening into a multisensory and participatory experience. These technologies not only facilitate access to literature for students with diverse learning styles but also encourage active reception and creative response.

Keywords: oral message, Romanian literature, primary education, educational technology, expressive listening, active reception.

Introducere. În învățământul primar comunicarea orală nu este doar o competență de bază, ci și o poartă spre înțelegerea profundă a lumii, a sinelui și a celorlalți. În cadrul lecțiilor de limba și literatura română mesajul oral devine un vehicul esențial pentru transmiterea valorilor culturale, pentru sti-

mularea imaginației și pentru dezvoltarea gândirii critice. Literatura, în forma sa orală, are puterea de a emoționa, de a construi punți între generații și de a ancora copilul în ritmurile limbii materne.

Într-o epocă în care atenția copiilor este fragmentată de stimuli digitali și viteza informației, revalorii-

zarea mesajului oral devine o necesitate pedagogică. Nu este vorba doar despre a asculta o poveste, ci despre a învăța să ascuți cu sens, să interpretezi, să reacționezi și să crezi. În acest context, tehnologiile educaționale pot juca un rol semnificativ, nu ca substitut al relației umane, ci ca extensie a acesteia, oferind contexte variate și accesibile de receptare și exprimare.

Discuții. Metodologie. În învățământul primar mesajul oral reprezintă mai mult decât o simplă formă de comunicare: este un instrument esențial în formarea gândirii, în dezvoltarea sensibilității estetice și în cultivarea capacității de a asculta și interpreta. Literatura română, prin textele sale narative, lirice sau dramatice, oferă un cadru ideal pentru exersarea receptării orale, mai ales atunci când este susținută de mijloace tehnologice adaptate vârstei și nevoilor copiilor.

De ce este important mesajul oral? Deoarece :

- activează imaginația: ascultarea unui text literar citit expresiv stimulează vizualizarea mentală și implicarea emoțională;
- dezvoltă empatia: copiii învață să înțeleagă personaje, situații și emoții prin tonul și ritmul vocii.
- consolidează vocabularul: receptarea orală facilitează învățarea cuvintelor noi în contexte semnificative.

Valențele formative ale mesajului oral. Mesajul oral are o funcție formativă multiplă în dezvoltarea copilului de vârstă școlară mică. Dincolo de dimensiunea lingvistică, el contribuie la modelarea afectivă, cognitivă și socială a elevului. Iată câteva dintre cele mai relevante valențe:

1. Dezvoltarea competențelor de receptare. Prin ascultarea activă a textelor literare, elevii învață să identifice idei principale, să urmărească firul narativ și să anticipeze acțiuni sau reacții ale personajelor. Receptarea orală antrenează memoria auditivă, atenția distributivă și capacitatea de concentrare [9, p.198];

2. Stimularea empatiei și a inteligenței emoționale. Vocea umană, cu toate nuanțele sale, transmite emoții, intenții și stări. Ascultând povești citite expresiv sau interpretate teatral, copiii învață să recunoască și să înțeleagă emoțiile celorlalți, dezvoltând empatie și deschidere afectivă [4, p.142];

3. Îmbogățirea vocabularului și a expresivității. Expunerea la limbajul literar oralizat contribuie la extinderea vocabularului activ și pasiv, la învățarea structurilor sintactice variate și la formarea unei

exprimări nuanțate. Copiii învață expresii idiomatice, figuri de stil și formule narative într-un mod natural și contextualizat [8];

4. Formarea gândirii critice și reflexive. Mesajul oral, mai ales în formele sale dialogice (lectura cu întrebări, dezbateră, dramatizarea), stimulează capacitatea de a pune întrebări, de a formula opinii și de a susține puncte de vedere. Elevii nu doar ascultă, ci încep să gândească despre ceea ce aud ;

5. Consolidarea identității culturale. Prin contactul cu povești, legende, poezii și texte din patrimoniul literar românesc, copiii își formează repere culturale și afective. Mesajul oral devine astfel un liant între generații și un instrument de transmitere a valorilor [4, p.142]. Mesajul oral nu este doar un canal de transmitere a informației, ci un spațiu de reflecție și conștientizare, în care elevul învață să-și observe propriul proces de învățare. În această perspectivă metacogniția - capacitatea de a gândi despre propriile gânduri - devine o componentă esențială a receptării orale în literatura română;

6. Activarea metacogniției prin ascultare conștientă. Receptarea mesajului oral poate fi transformată într-un exercițiu metacognitiv atunci când elevii sunt încurajați să reflecteze asupra modului în care ascultă, ce înțeleg, ce simt și ce întrebări le apar. Întrebări precum „Ce mi-a transmis vocea personajului?”, „Ce parte din poveste mi-a atras atenția și de ce?” sau „Cum știu că am înțeles bine?” stimulează autoreglarea cognitivă și emoțională [4, p.142];

7. Strategii metacognitive integrate în receptarea orală. Cercetătorul M. Ionescu identifică trei direcții esențiale ale metacogniției: cunoașterea proceselor cognitive și gestionarea acestora, relația dintre metacogniție și funcțiile cognitive, și metodele principale pentru dezvoltarea metacogniției [7, p.113-127]. Acestea pot fi aplicate în învățământul primar prin exerciții de reflecție, autoevaluare și modelare didactică.

Cadrele didactice pot folosi strategii simple, dar eficiente, pentru a susține metacogniția în timpul activităților de ascultare:

- Jurnalul de ascultare – Elevii notează ce au înțeles, ce nu au înțeles și ce întrebări au după audierea unui text;
- Pauze reflexive – Se întrerupe lectura orală pentru a invita elevii să anticipeze, să formuleze ipoteze sau să exprime reacții personale;
- Reformularea mesajului – Elevii sunt încurajați să redea cu propriile cuvinte ceea ce au auzit, consolidând înțelegerea și exprimarea;

- Autoevaluarea în perechi – După ascultare, elevii discută în perechi ce au înțeles și cum au ajuns la acea înțelegere.

Aceste practici nu doar că îmbunătățesc receptarea mesajului oral, ci și cultivă o atitudine reflexivă față de învățare, esențială pentru formarea unor cititori și ascultători autonomi și critici [8].

Conform *Ghidului metodologic* elaborat de Bocoș, Mara și Farcaș, strategiile metacognitive pot fi dezvoltate prin exerciții de reflecție ghidată, autoevaluare și modelare didactică, contribuind la autoreglarea procesului de învățare în receptarea mesajului oral [1, p. 40].

Dramatizarea textelor literare poate îmbunătăți receptarea mesajelor orale. Exersarea competențelor de exprimare orală prin activități practice, care implică interacțiunea directă și interpretarea creativă a textelor literare, stimulează imaginația și dezvoltă abilitățile sociale ale elevilor [10, p.134];

8. *Mesajul oral ca mediu pentru dezvoltarea conștiinței de sine*. Prin ascultarea activă și ghidată, elevii încep să-și recunoască propriile preferințe literare, stiluri de învățare și reacții emoționale. Astfel, mesajul oral devine un instrument de autoexplorare, în care copilul nu doar învață despre text, ci și despre sine ca ascultător, interpret și viitor creator de sens.

Tehnologii ce susțin metacogniția în receptarea mesajului oral [3]. Integrarea tehnologiei în receptarea mesajului oral nu se limitează la facilitarea ascultării, ci poate deveni un catalizator pentru reflecție metacognitivă, autoreglare și învățare conștientă. În literatura română aceste instrumente pot transforma ascultarea unui text într-un proces activ de înțelegere, analiză și exprimare personală. Printre ele menționăm următoarele:

1. *Aplicații de ascultare cu funcții de reflecție*. Platforme precum Voxa, Storytel sau Read Along by Google permit ascultarea expresivă a textelor literare, dar și reluarea fragmentelor, marcarea momentelor-cheie și inserarea de întrebări reflexive. Elevii pot fi încurajați să folosească funcția de „bookmark” pentru a nota pasaje care le-au stârnit curiozitatea sau emoția [4, p.142];
2. *Jurnale audio digitale*. Aplicații precum Seesaw, Flipgrid sau Padlet permit elevilor să înregistreze propriile reflecții după ascultarea unui text. Aceștia pot răspunde la întrebări metacognitive: „Ce am înțeles?”, „Ce nu mi-a fost clar?”, „Cum m-a făcut să mă simt acest fragment?” [8];

3. *Platforme de învățare adaptivă*. Instrumente precum Kahoot!, Quizizz sau Nearpod pot fi folosite pentru a crea activități interactive care stimulează gândirea despre gândire. De exemplu, după audierea unui text, elevii pot fi invitați să aleagă între mai multe interpretări posibile, să justifice alegerea și să compare cu răspunsurile colegilor [4, p.142];

4. *Tehnologii de înregistrare și autoevaluare*. Prin utilizarea microfoanelor, tabletelor sau telefoanelor, elevii pot înregistra propriile lecturi sau interpretări orale ale textelor. Ulterior, pot asculta înregistrarea și evalua expresivitatea, claritatea și fidelitatea față de mesajul original. Această practică dezvoltă conștiința procesului de comunicare și capacitatea de autoreglare [6];

5. *Instrumente vizuale pentru organizarea gândirii*. Aplicații precum MindMeister, Popplet sau Canva Edu pot fi folosite pentru a crea hărți conceptuale după ascultarea unui text. Elevii pot reprezenta ideile principale, emoțiile transmise și întrebările personale, dezvoltând astfel o reprezentare vizuală a înțelegerii și a procesului metacognitiv [11].

Tehnologia facilitează nu doar ascultarea, ci și receptarea activă a mesajului oral. Elevii:

- pot răspunde la întrebări după ascultare (prin aplicații interactive);
- pot înregistra propriile interpretări orale ale textelor;
- pot participa la jocuri de rol sau dramatizări inspirate din povești;
- pot crea povești audio proprii, dezvoltând creativitatea și expresivitatea.

Concluzii. Mesajul oral în literatura română devine o poartă spre înțelegere profundă, atunci când este susținut de tehnologie adaptată și integrată cu discernământ pedagogic. În mâinile unui educator empatic și creativ, cuvintele rostite capătă greutate, ritm și sens, iar elevii învață nu doar să asculte, ci să simtă, să gândească și să creeze. Mesajul oral ocupă un loc central în formarea competențelor de comunicare ale elevilor din învățământul primar. În cadrul lecțiilor de literatură română acesta nu se limitează la simpla audiere a unui text, ci devine un act de receptare activă, interpretare personală și construire de sens. Într-un context educațional în care tehnologia este tot mai prezentă, se impune o reflecție asupra modului în care mijloacele digitale pot susține și amplifica valoarea formativă a mesajului oral.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. BOCOȘ M., MARA D., FARCAȘ G. *Ghidul metodologic pentru predarea strategiilor metacognitive*. Cluj-Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai, 2020 [PDF, 183 p.]
2. Didactic.ro : *Strategii didactice moderne utilizate în lecțiile de limba română*. [Material online, 5 p.] 2020 <https://www.didactic.ro/materiale-didactice/strategii-didactice-moderne-utilizate-in-lecțiile-de-limba-romana>
3. EuroEducation: *Metode și procedee folosite în predare. Ghid metodologic*. București: EuroEducation, 2019, ISBN: 978-606-94312-0-4. 7 p.
4. FLOREA V.A. *Valorizarea mesajului oral în literatura română: perspective didactice în învățământul primar*. Chișinău: Editura USM, 2025, ISBN: 978-9975-67-891-2. 142 p.
5. FoodEducators & EIT Food: *Activity Weeks Booklet – Food Systems and Education*. Bruxelles: EIT Food, 2025, ISBN: 978-92-95109-45-6. 36 p. https://www.foodeducators.eu/media/files/FoodEducators_Activity-weeks-2025_booklet_EN.pdf
6. FLOREA V.A. Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului. În: *Oportunități metodologice de eficientizare a procesului de predare-învățare-evaluare a mesajelor orale la literatura română în învățământul primar*. Ediția a VI-a. Chișinău: 2023, ISBN: 978-9975-62-568-5. pp. 184–190. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/184-190_15.pdf
7. IONESCU M. *Instrucție și educație. Paradigme, strategii, orientări și modele*. Arad: Editura Vasile Goldiș University Press. 2007, ISBN: 978-973-664-200-5. pp. 113–127
8. Ministerul Educației. *Ghid metodologic pentru predarea limbii române în învățământul primar*. București: Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, 2023[PDF, 64 p.] https://lrmin.ro/wp-content/uploads/2024/02/GHID_1_lb.-romana_primar_2023.pdf
9. MOLAN V. *Didactica disciplinelor „Comunicare în limba română” și „Limba și literatura română” din învățământul primar*. București: Editura Miniped, 2016, ISBN: 978-606-8754-12-3. 198 p.
10. STAN C. *Strategii moderne de predare a literaturii române*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018, ISBN: 978-6063105678. p. 134
11. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad. *Curriculumul de limba și literatura română în învățământul primar*. Arad: UVVG. 2025, ISBN: 978-606-8954-45-2. 88 p. https://www.uvvg.ro/docs/Formare_profesionala/dppd/grad_2/ÎNVĂȚĂTORI-INSTIUTORI-PROF-INV-PRIMAR-GR-II-PROGRAMA.pdf